

Eper és pezsgő helyett sárga és kakaó

A topolyai Mara Amatőr Színház bemutatójáról

Nem egyszerű a helyzete a kritikaírásra felkért egyszerű lánynak. A műfaj sem a leghálásabb. Nem is tanulta, hogy kell ilyet írni. Meg hát ott a személyes kapcsolat, az ezeréves ismeretségek – objektivitás kizárva. De az elvállalt munkát illenék végrehajtani, marad hát a személyes hangulatú élménybeszámoló. Ennek tudatában kéretik meg a kedves befogadó a továbbolvasásra vagy a lapozásra. Köszönöm!

A topolyai Mara Amatőr Színház tagjainak java részét már régóta ismerem. Ámulattal figyeltem a munkájukat: mennyi kitartás van bennük, mennyi alázat, mennyi adni akarás! Ez a legcsodásabb a nem hivatásos létben: a szeretetből való dolgozás, az önzetlenség, az önfeláldozás, a csapatszellem, az egység. A próbák öröme, izgalma. A kis beszélgetések előte-utána-közben. A hétköznapi metronómjából való kiszakadás. Közös poénok, új barátságok. Evés, ivás. Korosztály-keveredés. Szakmák kavalkádja. De közös akarás. Szakmák létkérdés. Válasz a miértre. Mert ez érdemes: az időt, az energiát, a pénzt. Ezért mindent. Szívcsücsökfeltárás, megmutatás. A világnak.

A csapat az elmúlt tíz évben – mert idén jubilálnak! – dolgozott már Urbán Andrással, Péter Ferencsel, Mess Attilával, Krizsán Szilviával, Csernik Árpáddal, Hajvert Ákossal, Kálló Bélával, Szloboda Tiborral. Nem kis nevek... Minden művész máshogy áll a munkához, mindenkitől mást tanultak. Folyamatos az edzés. Elbírnának ők még több munkát, mondják. Keresik a lehetőségeket. Csoportvezetéssel próbálkoznak, tréningekre, színjátszó táborokba járnak. Életforma ez.

Kálló Béla, a szabadkai Gyermekszínház színésze másodízben rendezett náluk. A nagy sikerű *Senák* után most **Eörsi István *Sárga és kakaó*** című szövegéhez nyúlt.

A 99. évét taposó (esetünkben: guruló) Toronyné gazdag vénasszony. Felfogadja Pitiéket, hogy ápolják, gondozzák – a majdan örökölendő lakás ígéretében. Lajos és Lujza végzi is a dolgát becsületesen, gondosan és odaadóan. A lakás reményében. De idő közben megszeretik jótévőjüket, akitől a megváltást várják. Aki jó hozzájuk, hiszen most is nála lakhatnak! És milyen jó lesz, ha majd... Egyszer végre... De erre még gondolni sem szabad! Nem akarnak, nem akarhatnak rosszat jótévőjüknél, aki... Aki már 15 éve nem akar megdöglenni, szívja a vérüket, kihasználja őket... Aki egy zsarnok. Észrevétlenül lettek Pitiék kiszolgáltatottak. A hatalom alárendeltjei. Mert Toronyné bárkik kirakhatja a szűrüket. És akkor

minek az a sokévtényi munka, várakozás, reménykedés, az a sok vetélés... 15 éve ifjú pár ők, gyermekre vágnak – nem lehet. Tiltja a szerződés. Lujza most ismét áldott állapotban van. Lépnie kell. Kellene... Kapóra jön az orvos tanácsa: átadja nekik a Traktátust (kis traktátus a lakástulajdonos vénasszonyok jobblétre szenderítésének különféle törvényes módozatairól). Csak a véletleneket kell megfelelően összerendezni, és akkor... Akkor mi lesz? Akkor minden más lesz? Valami meg fog változni az időközben kiüresedett kapcsolatban? A megszokás ismét szerelemmé alakul?

Sorra próbálják ki a halált siettető módszereket – sikertelenül. Hamar kiderül számunkra, hogy Toronyné küldte a traktátust a párnak – remekül szórakozik Pitiék pitiáner kísérletein. Nem hiszi el, hogy meg tudná őt ölni. Élvezi a játékot. Élvezi az életét. Mert van célja: túlélni mindenkit.

Belefáradás, kétségbeesés, újraprobálkozás, sikertelenség. Az öregasszony börtönörként létezik a pár felett. Nem tudnak tőle megszabadulni. Talán már nem is akarnak. Jó ez a függőség. Mihez kezdenének zsarnokuk nélkül? Mihez kezdenének ezzel a hatalmas lakással?

zaspár...) A topolyaiaknál – korábban magyarországi előadásokban volt már rá példa – férfi játssza az öregasszony szerepét. Nem a nőies gesztusokon van a hangsúly. A párka és az otthonka sem fontos. Nem akarják elhitetni velünk, hogy a szakállas férfi nő. Nem. Talán így nem telenedik el számunkra Toronyné. Aki lehet nő, férfi, idős vagy fiatal, betegeskedő vagy egészséges... De felettünk áll. Átlát rajtunk. A hatalmában vagyunk. Nem tehetünk ellene semmit. Isteni szerepben tetszelgő, nemtelen lényünk mégis néha oly ártatlan, gyámoltalan és szerethető...

Pitiből és Pitinéből több is van. Nemcsak a közvetlen környezetünkben élők, hanem ha elég jól nézünk bele abba a bizonyos tükörbe, talán magunkat is felfedezni véljük bennük. Hogy egyértelműbb legyen pitiességünk megszámálhatatlansága – s minden játszani vágyó szerephez jusson – három Lajos és öt férfi és öt Lujza váltogatja egymást az előadás folyamán. Mert Sok Piti sokra megy... A staféta átadása zökkenőmentes, sőt, gyakran olyan bravúros, hogy többször azon kaptam magam: átvettek. Bármennyire is figyeltem, nem vettem észre a váltás pil-

Az előadás szereplői

A rengeteg szabadidejükkal? Talán ez életük értelme: a szolgálás. A valamikor vágyott jutalom ígéretében.

A postás-rendőr duó is a kiszolgáltatottságot, a hatalomtól – s esetünkben az egyenruha a pénz hatalmának árnyékába sem férközhet – való függést hivatott bemutatni. A butaságot, hiszékenységet, manipulálhatóságot. S a körforgást: Pitiék egy másik család után jöttek ide, s ha feladják, van, aki rögtön a helyükbe lépne.

Toronyné – látszólag – meghal. A házaspár leborul, zokog, imádkozik. Azért a zsarnokért, akit meg akarnak ölni. Akinek a halála az ő életcéljuk. Aki őket ölte meg, nap mint nap. Aki nélkül már nem élet az élet. Aki nélkül nincs is értelme... Szánalmas vagy nagyon emberi a tettük?

Orvosból, postásból és rendőrnőből csak egy van. Ahogy Toronyné is egyszeri és megismételhetetlen. (S milyen csodásak a beszélő nevek: a felénk toronyosuló Toronyné és a pitiáner Piti há-

lanatát. Egyszer csak a következő párost nézem, hallgatom, értük izgulok... Mert izgulok értük! És ez jó.

A díszlet egyetlen, mobilis ajtó alkotja. A jelenetek az ajtó áthelyezésével választódnak el. Milyen egyszerű, milyen ötletes megoldás! Pontosan követni tudom, mikor vagyok szobán innen s szobán túl. Mikor fontos a csatátér mindkét részét figyelmem, s mikor elég csak az egyiket.

A mindössze másfél hónapos próbafolyamat alatt élvezetes; elgondolkodtató, magamba néző, továbbgondolós előadás született. Erős színpadi jelenléttel, érthető beszéddel, színes alakításokkal. És biztos vagyok benne, hogy ez csak erősödni fog: az érés jót fog tenni az előadásnak.

A teltnél is teltebb ház pedig hálásan, lelkesen tapsol. Köszönik az élményt. Köszönik, hogy foglalkoznak velük. Hogy játszanak. Nekik. Az ő színészeik.

Köszönjük!

■ RAFFAI Ágnes